

УДК 37.013:793.3](574):(470+571)

ХОРЕОГРАФІЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В РЕСПУБЛІЦІ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Ю.В. Горських

У статті окреслюється сучасний стан хореографічно-педагогічної освіти в Республіці Казахстан та Російській Федерації; висвітлюються особливості підготовки майбутніх учителів хореографії в шести вищих Республіки Казахстан і одинадцяти вищих навчальних закладах Російської Федерації; обґрунтовується зміст освітніх програм з фаху «Хореографія».

Ключові слова: хореографічно-педагогічна освіта, пострадянський простір, Республіка Казахстан, Російська Федерація.

ХОРЕОГРАФИЧЕСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

Ю.В. Горських

В статье определяется современное состояние хореографического-педагогического образования в Республике Казахстан и Российской Федерации; освещаются особенности подготовки будущих учителей хореографии в шести вузах Республики Казахстан и одиннадцати высших учебных заведениях Российской Федерации; обосновывается содержание образовательных программ по специальности «Хореография».

Ключевые слова: хореографическо-педагогическое образование, постсоветское пространство, Республика Казахстан, Российская Федерация.

CHOREOGRAPHIC PEDAGOGICAL EDUCATION IN KAZAKHSTAN AND THE RUSSIAN FEDERATION: COMPARATIVE ANALYSIS

Yu. V. Horskyh

The article highlights the dance-teacher education in some countries of the former Soviet Union. The article presents the current state of dance-teacher education in the Republic of Kazakhstan and the Russian Federation; distinguishes the peculiarities of future teachers of choreography training in six universities of Kazakhstan and eleven universities of the Russian Federation. The data have been justified by the content of educational programs of the specialty «Choreography». A comparative analysis of the content of educational programs of Kazakhstan by the specialty 5V040900 – «Choreography» and the Russian Federation 071300.62, 071500.62 – «Folk art culture (with the cycle of special disciplines of choreography)», «Folk art culture» profile – «Guide choreographic amateur team» have been completed.

Keywords: dance-teacher education, Post-Soviet space, post-Soviet space, Kazakhstan, Russian Federation.

Постановка проблеми. Хореографічно-педагогічна освіта як нова галузь педагогічної освіти з'являється на пострадянському просторі, суперечлива цілісність якої зумовлена спільним історичним розвитком країн у межах СРСР. Аналіз нормативних документів та значного масиву сайтів вищих навчальних закладів у окремих країнах пострадянського простору дає змогу стверджувати, що в Республіці Білорусь (РБ), Республіці Казахстан (РК), Республіці Молдова (РМ), а також в Україні й Російській Федерації (РФ) діють педагогічні виші, здійснюється підготовка педагогів-хореографів. Нормативно-правові засади хореографічно-педагогічної освіти визначено у низці відповідних законодавчих актів окремих держав.

Сьогодні хореографічно-педагогічна освіта в Республіці Казахстан здійснюється на базі шести навчальних закладів: двох педагогічних університетів та академії мистецтв (м. Алма-Ати) та трьох

Матеріали Шостої Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Слов'янське музичне мистецтво у контексті європейської культури» 25-26 листопада 2015 року

державних університетів (м. Шимкент, м. Кизилорда, м. Уральск). У Російській Федерації – на базі одинадцяти вишів: семи педагогічних університетів (м. Волгоград, м. Воронеж, м. Єкатеринбург, м. Липецьк, м. Новосибірськ, м. Ставропіль, м. Томськ), двох державних університетів (м. Тамбов, м. Саранськ), а також двох класичних вишів (м. Самара, м. Єкатеринбург).

Головним кроком до інтернаціоналізації вищої освіти в Республіці Казахстан та Російській Федерації стало рішення про реформу вищої освіти за принципами Болонського процесу. Дата 11 березня 2010 р. увійшла в історію казахстанської вищої освіти як день підписання Болонської Декларації за рішенням Комітету Міністрів освіти країн-учасниць Болонського процесу (46 країн). У свою чергу РФ приєдналася до Болонського процесу у вересні 2003 року на берлінській зустрічі міністрів освіти європейських країн. Відповідно до національного плану, існуючі форми і рівні академічних програм були трансформовані у трирівневу систему згідно з Болонською структурою: бакалаврат, магістратура та докторантура PhD [1, с. 13-14].

У процесі інтеграції в європейський єдиний освітній простір, важливо не втратити орієнтацію хореографічно-педагогічної освіти на здійснення підготовки майбутніх учителів хореографії. У цьому контексті становлення і розвиток хореографічної освіти в Республіці Казахстан (РК) та Російській Федерації (РФ) викликає особливий інтерес у педагогів-хореографів та компаративістів.

Аналіз актуальних досліджень. У теорії й практиці хореографічно-педагогічної освіти були проведені дослідження сучасними науковцями *Російської Федерації*: культурологами О. Г. Бурнаєвим та А. М. Лесовиченко у сфері теорії та історії культури, педагогами М. О. Олейник, Б. М. Лазарєвим, Л. М. Слядневою, М. М. Юр'євою, Н. Ю. Перевишиною у сфері теорії та методики професійної освіти, фізичного виховання та ін., філологом Т. В. Кожевніковою, істориком Т. Ю. Жегульською; *Республіки Казахстан*: педагогами Л. М. Нарикбаєвою, Б. С. Тлеубаєвою, А. К. Кульбековою у сфері теорії та методики професійної освіти, мистецтвознавцями К. Д. Айткалієвою та ін..

Мета статті – висвітлити сучасний стан хореографічно-педагогічної освіти в Російській Федерації та Республіці Казахстан, яка конкретизована в таких **завданнях**: охарактеризувати особливості підготовки майбутніх учителів хореографії у вищих навчальних закладах означених країн; порівняти зміст освітніх програм з фаху «Хореографія».

Виклад основного матеріалу. Нормативна основа хореографічно-педагогічної освіти РК та РФ відображена в законах про освіту: Закон від 27 липня 2007 р. № 319-III «Про освіту» Республіки Казахстан [2], Федеральний закон від 29 грудня 2012 р. N 273-ФЗ «Про освіту в Російській Федерації» [8]; про вищу освіту – Закон Республіки Казахстан від 10 квітня 1993 р. «Про вищу освіту» (редагування від 27.01.1996) [3], Федеральний закон від 22 серпня 1996 р. № 125-ФЗ «Про вищу та післядипломну професійну освіту» [9]; у концепціях розвитку освіти РК та РФ – Концепція розвитку освіти Республіки Казахстан на 2004-2015 роки [4], Постанова Уряду Російської Федерації від 25 серпня 2008 р. № 1244-р «Про затвердження Концепції розвитку освіти у сфері культури і мистецтва в Російській Федерації на 2008-2015 роки» [6]. Аспекти становлення і розвитку хореографічно-педагогічної освіти висвітлено у державних програмах: Указ Президента Республіки Казахстан від 7 грудня 2010 р. No 1118 «Про затвердження державної програми розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 роки» [10], Розпорядження Уряду РФ від 15 травня 2013 р. N 792-р «Про затвердження державної програми РФ «Розвиток освіти» на 2013-2020 роки [7].

Сьогодні хореографічно-педагогічна освіта в Республіці Казахстан здійснюється в обласних центрах на базі шести навчальних закладів: Казахського національного педагогічного університету ім. Абая (м. Алма-Ати), Казахського державного жіночого педагогічного університету (м. Алма-Ати), Казахській національній академії мистецтв ім. Т. К. Жургенова (м. Алма-Ати), Південно-Казахстанського державного університету ім. М. Ауєзова (м. Шимкент, Південно-Казахстанська обл.), Кизилординського державного університету ім. Корк Ата (м. Кизилорда), Західно-Казахстанського державного університету ім. Ахамбета Утемісова (м. Уральск, Західно-Казахстанська обл.). Усі ці навчальні заклади надають кваліфікацію бакалавра зі спеціальності 050409/5B040900 «Хореографія».

На сайті Казахського національного педагогічного університету ім. Абая (<http://www.kaznpu.kz/ru/828/page/>) зазначається, що з 2009 р. здійснює свою діяльність кафедра «Музичної освіти і хореографії», випускникам надається академічний ступінь зі спеціальності 050409 / 5B040900 «Хореографія», бакалавр мистецтва (за 4 роки).

У Казахському державному жіночому педагогічному університеті (офіційний сайт <http://www.kazmkpu.kz/ru>) з 1987 р. діє кафедра «Хореографії», випускнику бакалаврату зі спеціальності 5B040900 «Хореографія» надається академічний ступінь бакалавра мистецтв (за 4 роки).

У свою чергу, на базі Казахської національної академії мистецтв ім. Т. К. Жургенова на факультеті «Хореографії» з 1994 р. діє кафедра «Педагогіки хореографії». На сайті кафедри (http://www.kaznai.kz/departments/horeografiya/kafedra_uchitel_po_horeografi/) відображено, що підготовка

майбутніх учителів з хореографії здійснюється зі спеціальності 5V0406900 «Хореографія», спеціалізація: «Учитель танцю», «Учитель спортивних бальних танців», кваліфікації випускника: «Бакалавр хореографії» (4 роки), «Педагог хореографії», «Педагог спортивно-бальної хореографії».

На сайті кафедри «Хореографії» (<http://www.ukgu.kz/ru/>), яка з 1989 р. діє у Південно-Казахстанському державному університеті ім. М. Ауезова, сьогодні зазначено, що кафедра здійснює навчання за спеціальністю 5B040900 «Хореографія», спеціалізацією «Педагогіка хореографії».

На базі Кизилординського державного університету ім. Корк Ата (офіційний сайт <http://www.korkyt.kz/>) діє кафедра «Хореографія», яка була організована в 1994 р. на базі Кизилординського педагогічного інституту імені М. Гоголя. У 1997 р. після реорганізації інституту в Кизилординський державний університет ім. Корк Ата при музично-педагогічному факультеті заснована кафедра «Хореографія», на сьогодні у складі гуманітарно-педагогічного інституту.

У Західно-Казахстанському державному університеті ім. Ахамбета Утемісова на факультеті «Культури і мистецтв» здійснює свою діяльність кафедра «Хореографії». На сайті університету <http://wksu.kz/ru/madmission> відображено, що підготовка майбутніх учителів з хореографії здійснюється за освітніми програмами 5B040900 «Педагогіка хореографії», «Педагогіка казахського танцю». Аналіз діяльності вищих навчальних закладів дав змогу виявити, відсутність підготовки магістрів хореографії.

Зміст освітніх програм фахом 5B040900 «Хореографія», містить *загальноосвітні дисципліни*: «Історія Казахстану», «Казахська (російська) мова», «Іноземна мова», «Інформатика», «Екологія», «Філософія», «Педагогіка»; *базові (профільюючі) дисципліни*: «ТМВ класичного танцю», «Тренаж класичного танцю», «Техніка виконання класичного танцю», «ТМВ народно-сценічного танцю», «Танці народів світу», «ТМВ східного танцю», «ТМВ казахського танцю», «ТМВ стандартних танців (спадщина бальної хореографії)», «ТМВ латиноамериканських танців», «Ансамбль», «ТМВ історико-побутового танцю», «Методика роботи з хореографічним колективом», «Історія музики», «Теорія музики»; *додаткові види навчання*: «Фізична культура», «Педагогічна практика», «Виробнича практика», «Проміжний державний контроль», «Підсумкова державна атестація», написання і захист дипломної роботи (проекту).

Також студенти мають право обрати *додаткові дисципліни за власним бажанням*: «Загальне фортепіано», «Історія світового театру», «Історія казахської та зарубіжної хореографії», «Хореографічна спадщина», «Історія костюма», «Акторська майстерність в хореографії», «Музичне оформлення дисциплін хореографії», «Теорія та методика викладання сучасного бального танцю», «Техніка виконання танцю модерн», «Сучасна хореографія», «Історія образотворчого мистецтва», «Анатомія та фізіологія балетної медицини», «Історія казахської та зарубіжної музики», «Мистецтво балетмейстера», «Композиція бального танцю».

Аналіз значного масиву сайтів вищих навчальних закладів Російської Федерації дає можливість стверджувати, що хореографічно-педагогічна підготовка здійснюється на базі одинадцяти вишів – Томського державного педагогічного університету (м. Томськ), Поволзької державної соціально-гуманітарної академії (м. Самара), Мордовського державного університету ім. Н. П. Огарьова (м. Саранськ), Тамбовського державного педагогічного університету ім. Г. Р. Державіна (м. Тамбов), Воронежського державного педагогічного університету (м. Воронеж), Новосибірського державного педагогічного університету (м. Новосибірськ), Ставропольського державного педагогічного університету (м. Ставрополь), Волгоградського державного педагогічного університету (м. Волгоград), Гуманітарного університету (м. Єкатеринбург), Липецького державного педагогічного університету (м. Липецьк), Уральського державного педагогічного університету (м. Єкатеринбург), де присвоюються кваліфікації – «Керівник хореографічного колективу. Викладач». Тільки у двох вишах, а саме – Тамбовському державному університеті ім. Г. Р. Державіна, Уральському державному педагогічному університеті діє магістратура, де здійснюється підготовка майбутніх працівників вищих навчальних закладів – педагогів з хореографії.

Сьогодні Тамбовський державний університет ім. Г. Р. Державіна у своїй структурі має Інститут гуманітарної і соціальної освіти на базі якого діє кафедра «Сценічного та образотворчого мистецтва». На сайті кафедри (<http://www.tsutmb.ru/kafedra-xoreografii>) зазначено, що студенти можуть отримати кваліфікації: «Додаткова освіта в галузі хореографічного мистецтва», «Танцювально-естетична педагогіка» за 4 роки навчання. Спеціальності підготовки спеціалістів: 070303.65 «Мистецтво хореографа»; 070304.65 – «Педагогіка балету»; 070305.65 «Історія і теорія хореографічного мистецтва». Майбутні бакалаври хореографії навчаються за напрямом 071200.62 – «Хореографічне мистецтво», профіль: танцювально-естетична педагогіка та менеджмент виконавських мистецтв. Бакалаври хореографії продовжують своє навчання в магістратурі за напрямом 071200.68 «Хореографічне мистецтво», магістерська програма: педагогіка хореографії.

У Томському державному педагогічному університеті (м. Томськ) на факультеті культури і мистецтв діє кафедра «Хореографії» (офіційний сайт <http://www.tsutmb.ru/kafedra-xoreografii>), на якій здійснюється

Матеріали Шостої Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Слов'янське музичне мистецтво у контексті європейської культури» 25-26 листопада 2015 року

підготовка студентів за напрямами: 071300.62 «Народна художня культура (з циклом спеціальних дисциплін з хореографічного мистецтва)» (4 роки); 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом» (4 роки); 050100.62 «Педагогічна освіта», профіль: «Додаткова освіта (освіта в області хореографії)» (4 роки).

Сьогодні на сайті Поволзької державної соціально-гуманітарної академії (<http://www.pgsga.ru/academy/structure/kaf/department-choreography/>) висвітлено діяльність кафедри «Хореографії», яка здійснює підготовку майбутніх бакалаврів за фахом «Хореографічне мистецтво», профілі: «Педагогіка народного танцю», «Педагогіка сучасного танцю» (4 роки).

У Мордовському державному університеті ім. Н.П. Огарьова з 1991 року діє кафедра «Національної хореографії» (офіційний сайт <http://ink.mrsu.ru/kafedra/3/persons.html>). Студенти навчаються за напрямами 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом» (4 роки). Продовжити навчання бакалаври хореографії можуть за напрямами 071301.65 «Народна художня творчість (хореографія)», студенти отримують кваліфікацію спеціаліста: «Художній керівник хореографічного колективу, викладач».

На сайті Воронежського державного педагогічного університету (http://art.vspu.ac.ru/kaf_NHT_0.html) зазначено, що з 1995 року здійснюється підготовка студентів-хореографів. З 2004 року на базі університету, веде свою роботу кафедра «Народної художньої творчості», на якій навчаються майбутні учителі хореографії за напрямом 071500.62 «Народна художня культура», профіль – «Керівництво аматорським хореографічним колективом» (4 роки). Продовжити навчання бакалаври хореографії можуть за напрямом 071301.65 «Народна художня творчість (хореографія)» та отримати кваліфікацію спеціаліста: «Художній керівник хореографічного колективу, викладач».

Аналіз сайту Новосибірського державного педагогічного університету (<http://fkdo.nspu.net/>) дає змогу стверджувати, що з 1998 року на факультеті культури та додаткової освіти діє кафедра «Народної художньої культури та музичної освіти», де здійснюється підготовка студентів за напрямами: 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом», 071301.65 «Народна художня творчість», профіль: «Хореографія (народний танець, бальний танець, сучасний танець)», 050100.62 «Педагогічна освіта», профіль: «Хореографічна освіта».

У Ставропольському державному педагогічному університеті з 2001 року заснована кафедра «Хореографії» (офіційний сайт http://www.sspri.ru/?dir=kaf_&sub=horeo), де сьогодні студенти мають змогу навчатися за напрямом 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом» (4 роки).

На сайті Волгоградського державного педагогічного університету (<http://vgpu.org/>) зазначено, що з 2002 року діє кафедра «Вокально-хорового та хореографічного виконавства», на якій майбутні вчителі хореографії навчаються за напрямом 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво аматорським хореографічним колективом» (4 роки). Продовжити навчання бакалаври хореографії можуть за напрямом 071301.65 «Народна художня творчість», спеціалізацією «Хореографія».

У структурі Гуманітарного університету, що відображена на офіційному сайті (<http://www.gu-ural.ru/>) є факультет сучасного танцю (contemporary dance), на базі якого здійснює свою діяльність кафедра «Танцювальних дисциплін». Тут готують майбутніх бакалаврів хореографії за напрямом 071200.62 та 52.03.01 «Хореографічне мистецтво» (4 роки). Продовжити навчання бакалаври хореографії можуть за напрямом 071301 «Народна художня творчість» та отримати кваліфікацію: «Художній керівник хореографічного колективу, викладач».

З 2006 року на базі Липецького державного педагогічного університету діє інститут культури і мистецтв діє кафедра «Музичного мистецтва та народної художньої творчості» (офіційний сайт <http://lspu.lipetsk.ru/modules.php?name=KafNHT>), де здійснюється підготовка студентів зі спеціальності 071301.65 «Народна художня творчість», спеціалізація: «Хореографія».

Уральський державний педагогічний університет у своїй структурі має Інститут музичної та художньої освіти (офіційний сайт <http://mho.uspu.ru/>) де з 2007 року на кафедрі «Художньої освіти» готують студентів зі спеціальності: 050611 «Хореографічне мистецтво» (підготовка бакалаврату – 4 роки, магістратура – 2 роки) за напрямом 050100.62 «Педагогічна освіта» профіль: «Хореографічне мистецтво» та 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво аматорським хореографічним колективом».

Загальний план навчального процесу підготовки бакалаврів-хореографів у Російській Федерації містить навчальні дисципліни, які поділяються на три цикли: гуманітарний, соціальний та економічний; етнокультурний, етнохудожній та етнопедагогічний; професійний цикл, а також навчальну та виробничу практики та підсумкову державну атестацію. Навчальні дисципліни кожного циклу поділяються на базову і варіативну частини. Варіативна частина містить дисципліни, які встановлюються вищим навчальним закладом (факультетом) та дисципліни, які студент має право обрати самостійно.

Зміст освітніх програм за фахом 071300.62 «Народна художня культура (з циклом спеціальних дисциплін з хореографічного мистецтва)»; 071500.62 «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом» містить навчальні дисципліни гуманітарного, соціального та економічного циклу: «Філософія», «Історія», «Іноземна мова», «Педагогіка та психологія», «Культурологія», «Російська мова та культура мови», «Економіка»; етнокультурного, етнохудожнього та етнопедagogічного циклу: «Теорія і історія народної художньої творчості», «Світова художня культура», «Національно-культурна політика», «Етнопедagogіка», «Теорія і методика етнокультурної освіти», «Етнокультурна діяльність ЗМІ», «Музейно-виставкова робота», «Журналістика в етнокультурній сфері», «Менеджмент і маркетинг у сфері народної художньої культури»; професійного циклу: «Організація та керівництво народним художнім мистецтвом», «Педагогіка народного художнього мистецтва», «Історія самодіяльного хореографічного мистецтва», «Методика керівництва художнім самодіяльним колективом», «Теорія та історія хореографічного мистецтва», «Етнографія та танцювальний фольклор народів Росії», «Регіональні особливості російського народного танцю», «Основи акторського мистецтва у режисурі танцю», «Мистецтво хореографа», «Костюм та сценічне оформлення танцю», «Теорія та історія музики», «Методика викладання сучасних напрямків хореографії», «Безпека життєдіяльності».

Дисципліни, які встановлюються вузом (факультетом): «Основи менеджменту в хореографії», «Методика викладання народної художньої культури», «Основи інформатики», «Міфологія», «Аналіз музичально-танцювальних форм», «Анатомія класичного танцю», «Зразки танцювального репертуару», «Дитячий танець і методика його викладання», «Основи хореографічної драматургії», «Основи сценічної мови». Дисципліни за вибором студента: «Степ», «Етнолонгвістика», «Академічний танець», «Регіоноведення», «Танці старинних епох», «Речова комунікація», «Грим», «Риторика», «Форми російського народного танцю». Додаткові види навчання: «Фізична культура», «Учбова практика», «Виробнича практика» та підсумкова державна атестація.

Висновки. 1. Хореографічно-педагогічна підготовка в РК здійснюється в обласних центрах на базі шести навчальних закладів у вишах м. Алма-Ати, м. Шимкенту, м. Кизилорди та м. Уральську; у РФ – на базі одинадцяти вишів (м. Волгоград, м. Воронеж, м. Єкатеринбург, м. Липецьк, м. Новосибірськ, м. Ставропіль, м. Томськ, м. Тамбов, м. Саранськ, м. Самара, м. Єкатеринбург), у двох із них діє магістратура, де здійснюється підготовка майбутніх працівників вищих навчальних закладів – педагогів з хореографії.

2. Порівняльний аналіз змісту освітніх програм Республіки Казахстан з фаху 5В040900 «Хореографія» та Російської Федерації 071300.62, 071500.62 «Народна художня культура (з циклом спеціальних дисциплін з хореографічного мистецтва)», «Народна художня культура», профіль: «Керівництво хореографічним аматорським колективом» виявив, що в навчальних планах підготовки бакалаврів Республіки Казахстан помітне спрямування на дисципліни професійного циклу: «Акторська майстерність в хореографії», «Музичне оформлення дисциплін хореографії», «Теорія та методика викладання сучасного бального танцю», «Техніка виконання танцю модерн», «Сучасна хореографія» та ін.. В свою чергу у навчальних планах бакалаврів-хореографів Російської Федерації помітне спрямування на дисципліни етнокультурного та етнохудожнього циклу: «Етнолонгвістика», «Етнографія та танцювальний фольклор народів Росії», «Етнопедagogіка», «Теорія і методика етнокультурної освіти», «Етнокультурна діяльність ЗМІ» та ін.

Література

1. Державна програма розвитку освіти в РК від 2010 р. від 11.10.2004 р. № 1459. – Алмати: Юрист, 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ru.government.kz/docs/u041459_rus.html.
2. Закон від 27 липня 2007 р. № 319-III «Про освіту» Республіки Казахстан [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://edu.resurs.kz/elegal/zakon-ob-obrazovanii>.
3. Закон Республіки Казахстан від 10 квітня 1993 р. «Про вищу освіту» (редагування від 27.01.1996) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://kazakhstan.news-city.info/docs/sistemas/dok_percbz.htm.
4. Концепція розвитку освіти Республіки Казахстан на 2004-2015 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unesco.kz/rcie/data/konceptsiya.htm>.
5. Міністерство освіти і науки Республіки Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.edu.gov.kz>.
6. Постанова Уряду Російської Федерації від 25 серпня 2008 р. № 1244-р «Про затвердження Концепції розвитку освіти у сфері культури і мистецтва в Російській Федерації на 2008-2015 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.russia.edu.ru/information/legal/law/post/638_08/.
7. Розпорядження Уряду РФ від 15 травня 2013 р. N 792-р «Про затвердження державної програми РФ «Розвиток освіти» на 2013-2020 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://xn--80abucjibhv9a.xn--p1ai/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/4720>
8. Федеральний закон від 29 грудня 2012 р. N 273-ФЗ «Про освіту в Російській Федерації» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://xn--80abucjibhv9a.xn--p1ai/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/2974>.
9. Федеральний закон від 22 серпня 1996 р. № 125-ФЗ «Про вищу та післядипломну професійну освіту»

**Матеріали Шостої Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів
«Слов'янське музичне мистецтво у контексті європейської культури» 25-26 листопада 2015 року**

[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://xn--80abucjibhv9a.xn--p1ai/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/885>.

10. Указ Президента Республіки Казахстан від 7 грудня 2010 р. No 1118 «Про затвердження державної програми розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: tempuskaz.belight.net/files/pr_development_ru.doc.